

Štefka Batinić

Hrvatski školski muzej, Zagreb

UDK 069.5:[371.2:651.78](497.5)(091)
371.2(497.5)(091)

Primljeno: 22. 2. 2021.

Prihvaćeno: 5. 3. 2021.

Stručni članak

ZBIRKA ŠKOLSKIH IZVJEŠĆA HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA¹

Sažetak

Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja obuhvaća oko 5500 tiskanih godišnjih izvješća o radu srednjih i osnovnih škola u vremenskom rasponu od 18. do 21. stoljeća. Više od tri četvrtine izvješća odnosi se na škole s područja današnje Republike Hrvatske, a ostatak na škole iz susjednih zemalja. Školska izvješća jedinstven su i nedovoljno korišten izvor za istraživanje školstva u Hrvatskoj. Podaci koje nam pružaju nisu relevantni samo za škole na koje se odnose nego i za rekonstrukciju slike školstva i prosvjetnih prilika jednoga doba. Iako je riječ o publikacijama sa zadanim, stereotipnim i unificiranim sadržajem, njihovi informacijski potencijali nadilaze obilježja "suhoparnog statističkog materijala". Godine 2013. Zbirka školskih izvješća upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.

Ključne riječi: *Hrvatski školski muzej (Zagreb)*

Zbirka školskih izvješća, muzejske zbirke

1. Uvod

Tiskana godišnja školska izvješća do 1997. najvećim dijelom nalazila su se u Arhivskoj zbirci i manjim dijelom u muzejskoj knjižnici. Kako je riječ o brojčano relevantnom, sadržajno i formalno specifičnom fondu tiskane građe, odlučeno je izdvojiti ga u zasebnu zbirku. Usto se radi o građi kojoj je, zbog činjenice da je škola bila njezin stvaratelj i imatelj, školski muzej prirodno utočište. Izvješća su popisana, u skladu s

¹ Rad se većim dijelom temelji na autoričinu istoimenom članku objavljenom u časopisu *Muzeologija* 48/49 (2012), str. 223-231.



Popis učenika Kraljevske gimnazije u Karlovcu na kraju školske godine 1926./27. Karlovac, 1927. (HŠM Mi 92)



Klasifikacija učenika osnovne škole u Dubrovniku na kraju školske godine 1838./39. Dubrovnik, 1839. (HŠM Mi 539)



Klasifikacija učenika Kraljevske arhigimnazije u Zagrebu prema uspjehu na kraju školske godine 1840./41. Zagreb, 1841. (HŠM Mi 464)

mogućnostima preventivno zaštićena i nanovo signirana. Godine 2007. objavljen je katalog Zbirke, a Izmjenama i dopunama Statuta Hrvatskoga školskog muzeja (2011.) Zbirka školskih izvješća postaje jedna od muzejskih zbirki Hrvatskoga školskog muzeja.

2. Povijesni pregled razvoja školskih izvješća

Tiskanim godišnjim školskim izvješćima kakve poznajemo iz druge polovine 19. i početka 20. stoljeća prethodile su njihove sadržajno skromnije varijante iz prve polovine 19. stoljeća, a ovima opet pozivnice s programima školskih priredaba i javnih ispita koji su se održavali krajem školske godine. S vremenom su se tim programima dodavale *školske vijesti* i oni su postupno prerastali u izvješća o radu škola u protekloj školskoj godini (usp. *Encyklopädisches Handbuch*, 1899, 472-473). Od 1824. pruske gimnazije imaju obvezu izdavanja godišnjih školskih izvješća kao svojevrsnih službenih publikacija s propisanom sadržajnom strukturom. Uskoro se takva praksa uvodi i u druge njemačke zemlje, a zatim i u zemlje Habsburške Monarhije, pa tako i u Hrvatsku. Godine 1841. propisuju se elementi naslovne stranice, što će pridonijeti ne samo lakšoj katalogizaciji nego i standardizaciji obvezne količine podataka. Na naslovnom listu, uz naziv, sjedište škole i školsku godinu, trebao je biti i sadržaj te ime autora i naziv znanstvene rasprave, koja također postaje standardnim dijelom školskih izvješća (*Encyklopädisches Handbuch*, 1899, 474).

Pojam *školski program* (njem. *Schulprogramm*) zadržat će se u uporabi i nakon što je u službenim dokumentima zamijenjen pojmom *godišnje izvješće*. U hrvatskim se zemljama ta pojmovna raznolikost ogledala u sljedećim nazivima: *program javnih*



Prvo godišnje izvješće o radu Učiteljske škole u Petrinji tiskao je Lavoslav Hartman u Zagrebu (HŠM Mi 209)



Luksuzno opremljeno *Izvješće Kr. velike gimnazije u Zagrebu koncem školske godine 1890./91.* Zagreb, 1891. (HŠM Mi 464)



Devetnaesto godišnje izvješće o radu Kraljevske nautičke škole u Bakru. Senj, 1901. (HŠM Mi 5)

ispita, sadržaj školskih predmeta, klasifikacija učenika, popis mladeži, školski program, školsko izvješće i školski izvještaj. Kao primjere nekih od sačuvanih publikacija koje su prethodile školskim izvješćima možemo navesti *Zavjetak navukov za očitni pretresz vuchenikov vu Krålyevzki pervéssni nàrodní skòli vu Zagrebu* (1783.) ili *Materia tentaminis publici et solennis quod secundum institutum regium I semestri exhibitum est in Regio gymnasio Eszekinensi* (1785.). Iz 80-ih godina 18. stoljeća općenito su i najstarija sačuvana izvješća zagrebačke Klasične gimnazije (Dobronić, 2004), a najstariji tiskani popis školske mladeži u Zbirci školskih izvješća je *Razredyenyne vuchenikov Kralyev. perveshne narodne škole zagrebechke poleg vuchinyenoga chez leto MDCCXCVI. vu navukih prepiszanih napredka* iz 1796., gdje su na četiri stranice popisi učenika po razredima i prema postignutom uspjehu.

Sadržajno bogatija izvješća hrvatskih škola izlaze od sredine 19. stoljeća. Štoviše, zahvaljujući članku 116. *Organizacijske osnove gimnazija i realnih škola u Austriji* (*Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Oesterreich*) iz 1849. ona postaju obvezna za sve gimnazije, a trebala su sadržavati sljedeće elemente:

1. znanstvenu ili pedagošku raspravu nekoga od učitelja
2. nastavni plan tekuće godine
3. statističke podatke o školi
4. važnije službene naredbe upućene školi
5. važnije promjene u školi
6. prirast nastavnih sredstava s podacima odakle su došla.

Za sadržaj izvješća bio je odgovoran ravnatelj škole.



Izvjestaj Kr. zemaljske obrtne škole u Zagrebu za školsku godinu 1917-18. Zagreb, 1918. (HŠM Mi 502)



Izvješće o radu Učiteljske škole u Splitu sadrži podatke za tri školske godine, od 1945. do 1947. (HŠM Mi 354)



Godišnje izvješće o radu Osnovne eksperimentalne škole "Bratstvo-jedinstvo" u Sisku. Sisak, 1961. (HŠM Mi 297)

Kako su i druge srednje škole počele iz vlastitih pobuda izdavati školska izvješća, austrijsko je Ministarstvo za kulturu i nastavu 1875. donijelo dodatne odredbe vezane uz izdavanje školskih izvješća. Među ostalim, obvezalo je svaku potpunu državnu srednju školu na izdavanje godišnjega izvješća koje se sastoji od dva dijela: znanstvene ili pedagoške rasprave i školskih vijesti. Kada je riječ o raspravama, ističe se da one moraju biti u svrhu unapređenja znanstvene djelatnosti profesora, a tematski mogu biti vezane uz najšira područja znanosti ili neke lokalne specifičnosti (topografija, povijest, jezik, etnografija, industrija, klimatske i druge prirodne pojave). Tko će pisati raspravu, stvar je dogovora, a u prijepornim slučajevima konačnu odluku donosi ravnatelj. Školske vijesti trebaju obuhvatiti sve što je važno za jasnu sliku stanja i rada škole (11 kategorija) te, ako je moguće, to prikazati u tablicama. Ministarstvo se obvezalo izdati svake godine, kao prilog svojem službenom listu, popis objavljenih izvješća s naslovima rasprava (*Die Mittelschulen Österreichs*, 1911, 535-540).

Odredbom iz 1882. škole su za izdavanje izvješća dobivale određene novčane iznose, i to u Beču po 400 K, u glavnim gradovima ostalih država Monarhije (osim Zadra) po 300 K, u ostalim potpunim državnim srednjim školama 240 K i u svim potpunim državnim srednjim školama u Dalmaciji 200 K. Izvješćima su trebali biti opskrbljeni zreliji i vredniji učenici, zemaljske, sveučilišne i studijske knjižnice, a postojala je i institucija međuškolske razmjene (*Die Mittelschulen Österreichs*, 1911, 538-539).

Gimnazije na području tadašnjih kraljevina Hrvatske i Slavonije pridržavale su se propisane obveze i uglavnom redovito izdavale godišnja školska izvješća. Bilo je doduše godina kada neka od njih nije tiskala izvješće ili ga je tiskala bez rasprave, ali to nije bilo pravilo. Manje redovito izlazila su izvješća dalmatinskih srednjih škola. U početku se češće rabio pojam *program*, a s vremenom ga je zamijenio pojam *izvješće* ili *izvjestaj*. Znanstvene rasprave gimnazijskih profesora izlazile su u sklopu izvješća

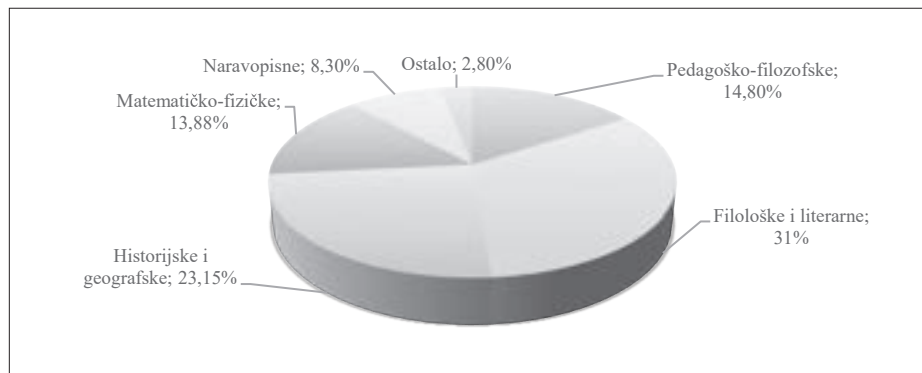
sve do 1892., kada se zbog najave pokretanja *Nastavnoga vjesnika* ukinula takva praksa.² Njihovo je pisanje katkad izazivalo nemale poteškoće, što pokazuje i bilješka na početku rasprave *Nekoliko rieči o Maruliću i njegovoj školi* izvješća senjske gimnazije iz 1877., u kojoj autor Ivan Radetić, inače svećenik, knjižničar i profesor latinskoga i hrvatskoga jezika, ovim riječima opisuje okolnosti u kojima je nastao njegov članak: “U ovogodišnjem izvješću imao je doći drugi članak, i to nastavak prošle godine od prof. M. Magdića; nu pošto se tek pod konac školske godine doznalo, da njegov članak buduć već štampan u poviesti grada Senja ne može ovdje imati mjesta, zato je ove godine imao senjski gimnazij ostati bez izvješća. Da se dakle tomu doskoči, valjalo je na brzu ruku po što po to napisati kakav članak. S toga ja ne imajuć inače kada pisati o predmetu, koji bi zahtievao i više nauka i više truda, izabrah Marulića i njegovu školu, da o tom ovom sgodom uz ostale poznate stvari izrečem i koju svoju, dakako u korist učenika, za koje se današnji dan programi i onako pišu” (*Program Kraljevske više gimnazije u Senju*, 1877, 3).

Navedena bilješka upućuje na nekoliko činjenica. Prva je da su rasprave objavljivane u školskim izvješćima pisane isključivo u tu svrhu i da im je to trebalo biti prvo objavljivanje. Poslije su se, naravno, pojavljivale i u obliku posebnih otisaka. Druga je činjenica upitnost tiskanja izvješća bez rasprave, a u njoj prepoznamo i ispriku autora koji je stavljen pred gotov čin i bio prisiljen na kompromise. Znanstveni pristup vidljiv je u namjeri autora da uz već poznate stvari kaže i “koju svoju”, svjestan da to nije dovoljno, ali ipak može koristiti učenicima.

O kvaliteti rasprava objavljivanih u školskim izvješćima tijekom prvih petnaestak godina kritički je 1866. u *Književniku* pisao Vatroslav Jagić, i sâm profesor u zagrebačkoj gimnaziji. On među ostalim kaže: “Poznato je, da je taj običaj poprimila Austrija od Pruske, te ga uvela u svoje srednje škole i nepitajuć mnogo, treba li nam toga i može li se to kod nas izvesti. Ja si lako mogu pomisliti one neprilike, u koje još sada često dolaze mnoge velike i male gimnazije od skrbi, da im valja do konca školske godine po što po to smoći – znanstvenu razpravu! I u hrvatskih programih ima priličan broj takih mučeničkih radnja, koje nebi bile jamačno nigda ugledale svieta, da ih nije rodio krivo shvaćeni propis” (Jagić, 1866, 311). Jagić je napravio popis rasprava i klasificirao ih u šest skupina po strukama, a obuhvatio je izvješća velikih (osmogodišnjih) gimnazija iz Zagreba, Osijeka, Varaždina, Rijeke, Karlovca, Senja i Vinkovaca te malih (četverogodišnjih) gimnazija iz Karlovca i Požege. Autorima rasprava nadalje predbacuje manjak *rodoljublja*, ponajprije zbog izbora tema i literature na temelju koje ih obrađuju, te daje neke opće zaključke u nadi da će oni ubuduće biti uvaženi: “Kod većine razprava neodgovara predmet nimalo svrsi programa; zadaća koju si pisac stavlja, obično je preobširna, te se nemože nikako na nekoliko strana izcrpsti. Zato i počima naslov tih naših razprava obično sa ‘nešto’, a tko bi sve ove ‘nešto’ posabrao u jedan ‘nešto’, opet bi izašlo ‘nešto’, koje neima u sebi nikakva jedinstva niti cielosti” (Jagić, 1866, 315-316).

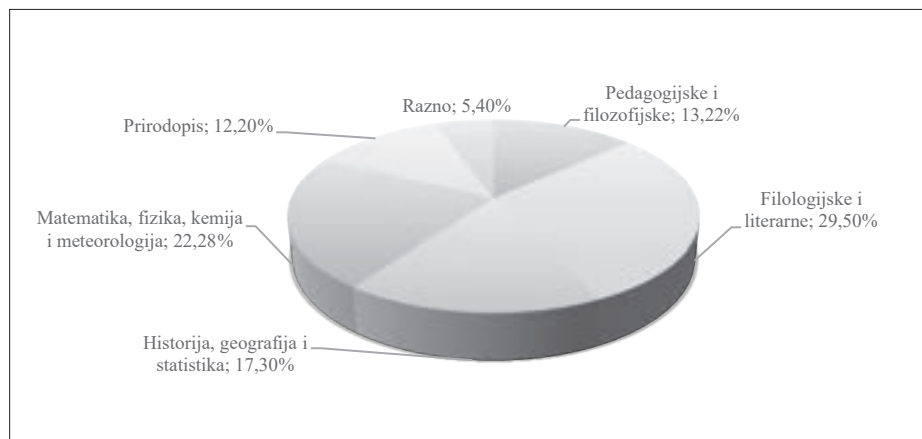
2 “Po naredbi kralj. zem. vlade, odjela za bogoštovlje i nastavu, od 29. travnja 1892. br. 4.939. ne će se od ove šk. godine u ‘Izvješću’ štampati znanstvene rasprave profesora, jer se misli izdavati časopis za srednja učilišta, u koji bi i takve rasprave dolazile.” *Izvješće kr. velike gimnazije u Zagrebu koncem školske godine 1891./92.*, Zagreb, 1892., str. 1.

Grafikon 1. Jagićeva tematska klasifikacija rasprava u školskim izvješćima od 1851. do 1866. godine. Riječ je o ukupno 108 rasprava.



Dvadeset godina poslije o istoj je temi u Akademijinu *Radu* pisao akademik Franjo Maixner, klasični filolog i nekadašnji Jagićev kolega iz zagrebačke Klasične gimnazije. Držeći se Jagićeve klasifikacije, napravio je bibliografiju rasprava objavljenih od 1867. do 1886. te ustvrdio da one “ma koliko strogo o njih sudili, zasvjedočavaju svakako napredak naprama prijašnjim, koje je Jagić u *Književniku* ocienio ter ih i ne bez razloga većim dielom osudio” (Maixner, 1887, 223). Maixner se zalaže za pokretanje časopisa za *srednja učilišta* u kojem bi se raspravljalo o raznim pedagoškim pitanjima te objavljivali izvorni radovi iz svih struka, koji bi na taj način svakako izazvali veću pozornost nego što je slučaj s raspravama u tako *efemernim* publikacijama kakva su školska izvješća.

Grafikon 2. Maixner je radi mogućnosti usporedbe samo minimalno prilagodio Jagićeve kategorije svojoj tematskoj klasifikaciji 295 rasprava objavljenih u gimnazijskim izvješćima od 1867. do 1886. godine



Od školske godine 1891./1892. izvješća izlaze samo s podacima o radu škole, bez rasprava. Ti su podaci najčešće obuhvaćali sljedeće kategorije: naučnu osnovu (nastavni plan i program); učiteljski zbor s popisom profesora i predmeta koje su poučavali te sa svim promjenama tijekom školske godine; važnije naredbe i otpise koji su se odnosili na školu; popise tema pismenih zadaća iz hrvatskoga i njemačkoga jezika; ispit zrelosti; stanje knjižnice i školskih zbirki; statističke iskaze o učenicima (brojčano prema dobi, zavičaju, vjeri, staležu roditelja); *razredbu*, odnosno klasifikaciju učenika prema razredima s grafički istaknutim imenima najuspješnijih te na kraju obavijest za novu školsku godinu. Pojedine su škole izdavale dvije inačice izvješća – skromniju, u broširanom uzevu, i raskošniju, u platnenom uzevu sa zlatotiskom na koricama. Takvi su javni dokumenti o radu škole, osim za službene potrebe, bili namijenjeni učenicima i njihovim roditeljima. K tome su omogućavali usporedbu rada škola. Danas su to vrijedni izvori podataka u istraživanju povijesti pojedinih škola i hrvatskoga školstva općenito te u istraživanju biografija znanstvenika i umjetnika čija se imena mogu naći među tadašnjim gimnazijskim profesorima ili učenicima. Zanimljivo je kako primjerice samo na temelju naslovnih stranica možemo uočiti zanimljive podatke poput promjene naziva škole tijekom povijesti. Ilustrirat ćemo to na primjeru jedne zagrebačke gimnazije u razdoblju od 1858. do današnjih dana.³

IME ŠKOLE	IZVJEŠĆE ZA GODINE
Unter-Realschule in Agram	1858., 1859.
- Ober-Realschule	1860.
- Kraljevska viša realka	1864.
- Kraljevska velika realka	1865., 1867. – 1872., 1874. – 1883.
- Kraljevska velika realka i spojena s njom Trgovačka škola	1884. – 1891.
- Kraljevska velika realka i spojena s njom Viša trgovačka škola	1892. – 1894.
- Kraljevska realna gimnazija i s njom spojena Viša trgovačka škola	1895. – 1908., 1912. – 1914.
- Kraljevska I. i II. realna gimnazija	1915.
- Kraljevska I. realna gimnazija	1916. – 1921.
- Državna I. realna gimnazija	1925., 1930.
- Državna prva muška realna gimnazija	1931. – 1939.
- Prva muška realna gimnazija	1940.
- Prva gimnazija	1964. – 1967, 1993. – 1996., 2002., 2003.

Po uzoru na gimnazije godišnja su izvješća izdavale i druge škole – učiteljske, pučke, šegrtske i razne strukovne. Zanimljivo je da se i u tim izvješćima (primjerice učiteljskih i pučkih škola) objavljuju rasprave iako su učitelji, za razliku od srednjoškolskih profesora, imali nekoliko pedagoških časopisa u kojima su mogli objavljivati

3 Današnja zagrebačka Prva gimnazija osnovana je 1854. godine. Ovdje ju pratimo na temelju izvješća koja se nalaze u Hrvatskom školskom muzeju.

svoje radove.⁴ Izvješća pučkih škola obično su izlazila kao skupna izvješća za sve pučke škole nekoga grada. Njihovo je izdavanje financirala općina⁵, koja se po zakonu skrabila i za svoje pučke škole, ili su tiskana sredstvima prikupljenim od samih učenika⁶.

Školska su izvješća, posebno gimnazijska, izlazila gotovo redovito do 1918., neka i do 1920. godine. Rijetke su bile škole koje su tiskale izvješća 20-ih godina. Tek je 1930., nakon donošenja Zakona o srednjim školama (1929.), u *Prosvetnom glasniku* objavljen novi pravilnik o tiskanju godišnjih školskih izvješća, prema kojem je svaka srednja škola dužna na kraju školske godine tiskati izvješće, bez rasprava i stručnih članaka osim prigodnih u povodu nekoga jubileja škole. Pravilnik nadalje propisuje 11 elemenata koji moraju biti zastupljeni u svakom izvješću: promjene nastavnika, školski ljetopis, popis udžbenika, popis školskih zadaća, izvješće o radu zajednice doma i škole i roditeljskoga vijeća, stanje kabineta i knjižnice, zdravstveno stanje učenika, klasifikacija učenika, klasifikacija privatnih učenika, statistika učenika i naredba za početak nove školske godine. Učenici su bili dužni kupiti izvješće, a mogli su ga dobiti po “cijeni koštanja” (Pravilnik, 1930, 591-592).

Izvješća iz 30-ih još su uniformnija i stereotipnija od prijašnjih. U njima se više nisu, ili samo iznimno, mogli naći ni opsežniji nekrolozi umrlim profesorima, a pogotovo ne neki zanimljiv članak. Neke su ih hrvatske škole djelomično počele tiskati i na ćirilici. Od 1941. do 1945. rijetke su izdavale tiskana izvješća, a kada je to bio slučaj, riječ je o skupnom izvješću za školske godine 1940./1941. – 1943./1944. U Hrvatskom školskom muzeju nalazi se 85 izvješća iz toga razdoblja, pisanih rukom i(li) pisaćim strojem, koja su škole slale tadašnjem Ministarstvu nastave. Od 1945. do početka 90-ih godina mali je broj škola koje su nastavile s tradicijom izdavanja godišnjih tiskanih izvješća o svojem radu. Takva se praksa vraća tek u drugoj polovini 90-ih godina, čemu su pridonijeli pojačano zanimanje za tradiciju s jedne strane i sve izraženija kompetitivnost među školama, posebice gimnazijama, s druge strane. Uz tiskane, pojavljuju se i elektroničke inačice izvješća, i jedne i druge bez definiranih pravila o odabiru sadržaja.

Školska su izvješća, unatoč dragocjenim podacima koje nude, često zanemareni i nedovoljno (is)korišteni izvori. Podaci koje nam pružaju nisu relevantni samo za škole na koje se odnose nego i za rekonstrukciju slike školstva i prosvjetnih prilika jednoga doba. U tim “stereotipnim” i “dosadnim” publikacijama s obiljem “suhoparnog statističkog materijala” (Pliverić, 1917) mogu se pratiti uspjeh, zdravlje, socijalno podrijetlo... generacija učenika, popisi nastavnoga osoblja s funkcijom i statusom pojedinih

4 *Napredak*, *Školski prijatelj*, *Hrvatski učitelj*, *Škola* itd.

5 U uvodnom članku *Desetoga izvješća o Gornjogradskoj glavnoj dječjačkoj i djevojačkoj učioni u Osijeku koncem školske godine 1872/3*. učitelj Andrija Pakšec u članku *Zašto pišemo godišnja izvješća?* piše: “Što je u građanskom javnom životu, ma koje struke, svršetak godine, naime 31. prosinac, to je za učiteljstvo 31. srpanj, naime: polaganje računa općini; to je odgovor na gore postavljeno pitanje. Da pako općina i građanstvo može dobro shvatiti, pravedno i dostojno ocijeniti taj račun, dužni su učitelji općini, koja im je mladež povjerala, razložiti načela, na kojih osnivaju svoje poslovanje; jer ako se uzme krivi ključ za ovaj račun, nikada neće biti sporazumljenja među školom i općinom.”

6 Učitelj Ferdo Poljak u *Godišnjem izvještju Glavne učione u Požezi 1873*. posvećuje učenicima svoju pripovijetku sljedećim riječima: “Vama, učenici dragi, koji ste svojimi prinosi skupili novaca toliko, da smo ovo izvješće tiskati mogli, vam, evo ova kratka pripovijest.”

učitelja, nastavni planovi i programi, popisi udžbenika i slično. Uz navedeno, njihova je specifičnost i geografsko određenje, zbog čega ih Kalok (2007) naziva “važnim dokumentima kulturne povijesti Srednje i dijela Istočne Europe”. Zadani, stereotipni i unificirani sadržaj školskih izvješća, obilježja zbog kojih su dobila epitete dosadnih i efemernih publikacija, iz pozicije današnjega istraživača povijesti školstva njihova su prednost koju treba iskoristiti. Osnovni je preduvjet za to bogata i stručno obrađena zbirka.

3. O Zbirci školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja

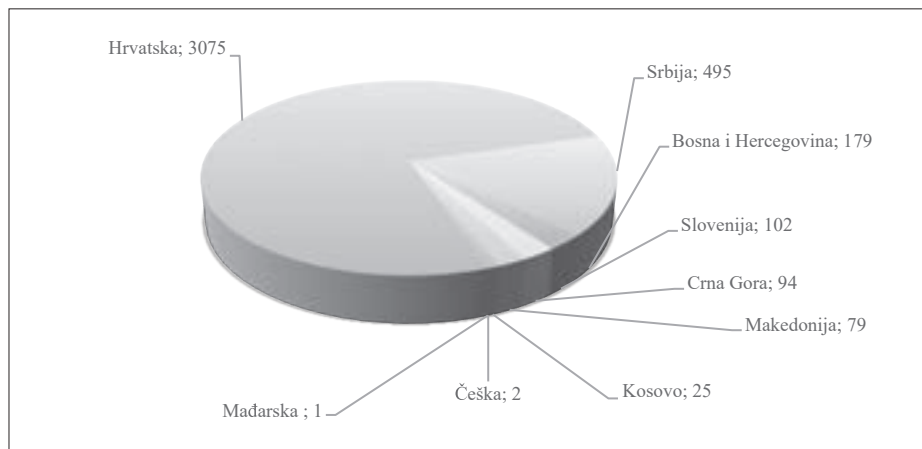
Školska izvješća pripadaju onoj vrsti knjižne građe koju, bilo kao fond muzejske knjižnice, samostalne knjižnične ili muzejske zbirke, možemo promatrati kroz tri osnovne funkcije – kao primarni izvor informacija, kao objekt sabiranja i kao izložbeni eksponat. Vrijednost takva fonda je, naravno, veća ako je on predmetom sustavne brige na način da su njegovi informacijski potencijali dostupni, da se teži njegovu kompletiranju i osmišljavanju primjerenoga oblika njegove prezentacije, a osnovni preduvjet za sve to njegova je stručna obrada. U nedostatku jedinstvene programske podrške za obradu muzejskih i knjižničnih zbirki krajem 90-ih godina, a u želji da se fond školskih izvješća učini lakše pretraživim i dostupnim, odlučeno je popisati ga u Excelu, vodeći računa o svim elementima standardnoga bibliografskog opisa. Prilikom popisivanja napravljena je i revizija fonda te preliminarna zaštita ugroženih primjeraka. Registrirano je, zajedno s duplikatima, približno 5000 jedinica građe. Novim signiranjem okupljena su u jednom nizu sva izvješća pojedinih škola u pojedinim mjestima (vodilo se računa i o promjenama imena ili usmjerenja škola), što, osim lakše dostupnosti i preglednosti, omogućuje i lakšu nadogradnju i popunjavanje fonda.

Godine 2007. tiskan je i katalog Zbirke kao obavijesno pomagalo potencijalnim korisnicima te kao informacija potencijalnim imateljima takve građe (školama) da pomognu u kompletiranju Zbirke. Katalog sadržava 2935 bibliografskih jedinica s punim bibliografskim opisom za izvješća škola iz 73 grada s područja današnje Republike Hrvatske. Izvješća škola izvan Hrvatske prikazana su sumarno, u tablicama. Riječ je o ukupno 1108 izvješća, i to: 206 izvješća škola iz 20 gradova Bosne i Hercegovine, 94 iz 11 gradova Crne Gore, dva iz Češke, jedno izvješće iz Mađarske, 79 iz 10 gradova Makedonije, 101 iz 9 gradova Slovenije i 625 izvješća iz 60 gradova Srbije. Godine 2010., ne računajući duplikate, u Zbirci su bila ukupno 4052 školska izvješća (3075 iz Hrvatske i 977 iz susjednih zemalja).

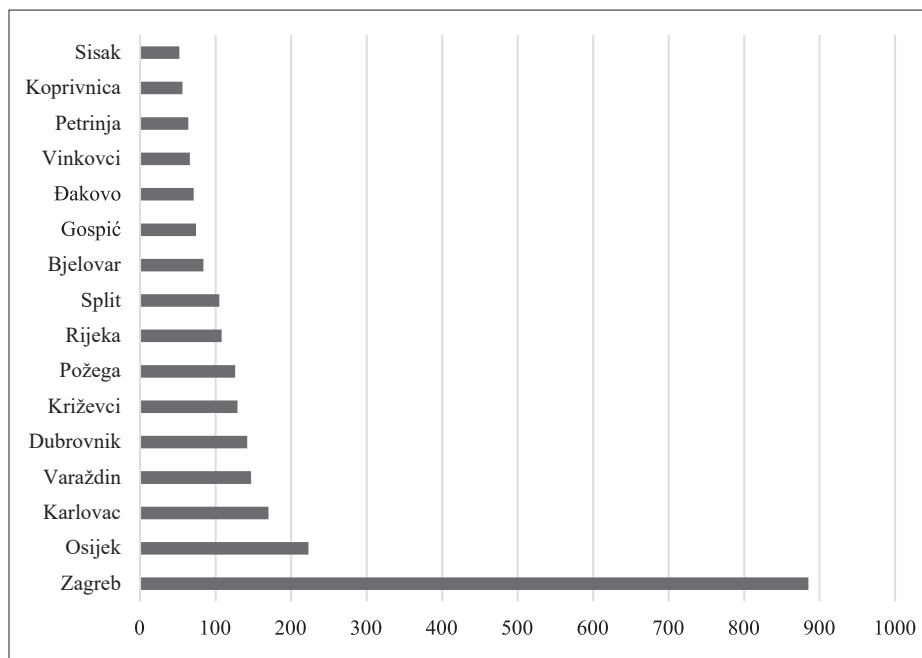
Imensko kazalo obuhvaća 836 imena koja se na bilo koji način spominju u bibliografskim opisima (osim imena nakladnika). Najčešće je riječ o autorima rasprava objavljivanih u školskim izvješćima ili o imenima učitelja i profesora o kojima se prigodno pisalo (u povodu umirovljenja i različitih obljetnica; nekrolozi).

Tiskani katalog bio je osnovom za sljedeću analizu strukture fonda Zbirke:

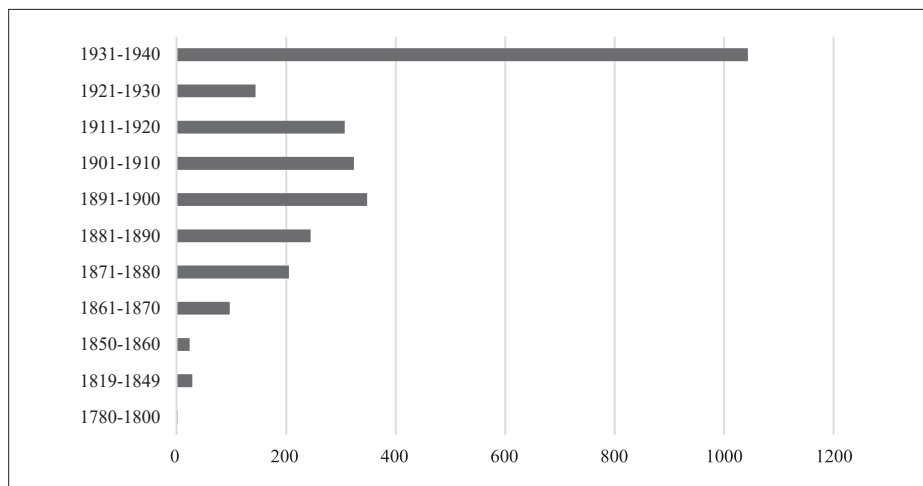
Grafikon 3. Zbirka školskih izvješća – od ukupno 4052 izvješća, njih 3075 (76 %) je iz Hrvatske



Grafikon 4. Više od 50 izvješća svojih škola u Zbirci ima 16 gradova – počevši od Siska (52) pa do Zagreba (885)



Grafikon 5. Zbirka je relevantan uzorak i za analizu količine izvješća u pojedinim razdobljima. “Zlatno doba” školskih izvješća posljednja su desetljeća 19. i prva desetljeća 20. stoljeća. Najproduktivnije desetljeće, 1931. – 1940., rezultat je ponovno propisane obveze njihova izdavanja za sve srednje škole.



Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja jedinstvena je zbirka nedvojbeno vrijednih, a često zapostavljenih i zaboravljenih, publikacija koje dokumentiraju hrvatsku prosvjetnu i širu kulturnu povijest. Godine 2013. Zbirka školskih izvješća upisana je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske na Listu zaštićenih kulturnih dobara pod rednim brojem 6101. U studenome 2017. provedena je revizija Zbirke te su utvrđene 5403 jedinice građe. Zaključena je konvencionalna inventarna knjiga Zbirke, novopridošla se građa upisuje u jedinstvenu elektroničku inventarnu knjigu Hrvatskoga školskog muzeja i obrađuje u programu K++. Zbirka ima tendenciju širenja popunjavanjem praznina u postojećem fondu i nabavom školskih ljetopisa koje pojedine škole izdaju u novije vrijeme.

LITERATURA

1. Batinić, Š. (2007). *Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja* (katalog). Zagreb: Hrvatski školski muzej.
2. Batinić, Š. (2012). Zbirka školskih izvješća Hrvatskoga školskog muzeja. *Muzeologija*, 48/49, str. 223-231.
3. *Die Mittelschulen Österreichs*. [1911]: *Sammlung der Vorschriften betreffend die Gymnasien...* Hrsg. von Adalbert Halma und Gustav Schilling. Wien und Prag.
4. Dobronić, L. (2004). *Klasična gimnazija u Zagrebu od 1607. do danas*. Zagreb: Školska knjiga.
5. *Encyklopädisches Handbuch der Pädagogik*. (1899). Hrsg. W. Rein. Langensalza: Verlag von Hermann Beyer & Söhne.

6. *Entwurf der Organisation der Gymnasien und Realschulen in Österreich*. (1849). Wien.
7. Jagić, V. (1866). Znanstvene radnje dosadanih gimnazijalnih programa u Hrvatskoj i Slavoniji. *Književnik*, 3 (2), str. 310-316.
8. Kalok, L. (2007). Schulprogramme – eine fast vergessene Literaturgattung. U: Hort, I., hrsg. *Aus mageren und aus ertragreichen Jahren. Berichten und Arbeiten aus der Universitätsbibliothek und dem Universitätsarchiv Gießen*, 58, str. 174-199. Dostupno na: <http://geb.uni-giessen.de/geb/volltexte/2010/7379/> [15. 9. 2011.].
9. Maixner, F. (1887). Znanstvene radnje u godišnjih izvješćih hrvatskih gimnazija i realaka od g. 1867–1886. kao prilog hrvatskoj bibliografiji. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, 85, str. 202-229.
10. Plivević [Pliverić!], S. (1917). Kakovi bi trebali da budu štampani godišnji izvještaji srednjih škola? *Nastavni vjesnik*, 25, str. 404-407.
11. Pravilnik o štampanju godišnjeg izveštaja. (1930). *Prosvetni glasnik*, 44 (65), str. 91-592.
12. *Program Kraljevske više gimnazije u Senju koncem školske godine 1876/7*. (1877). Senj: Tiskara H. Lusterera.

Štefka Batinić, Zagreb

CROATIAN SCHOOL MUSEUM'S COLLECTION OF SCHOOL REPORTS

Summary

The Croatian School Museum's Collection of School Reports comprises some 5500 printed annual reports about the operation of primary and secondary schools between the 18th century and the 21st century. Over three quarters of such reports pertain to schools on the territory of the present-day Republic of Croatia, whereas the rest pertains to schools in neighboring countries. School reports are a unique and insufficiently tapped source for investigating schooling in Croatia. The information provided by them is not only relevant to the respective schools but also helps outline the schooling and educational conditions of an era. Although the contents of such publication were predefined, stereotypical and unified, their information potentials surpass the notion of "dull statistical materials". In 2013, the Collection of School Reports was included in the Registry of Cultural Goods of the Republic of Croatia.

Key words: Croatian School Museum (Zagreb)
Collection of School Reports, museum collections